

Om Kettel Nilsson (flankbåge) i Bråhovda se kommentar till DS nr 10319.
Om orterna se DMS, Södermanland 2:4 och 2:8.

Thet scal allom mannom vithirlikit vara som thetta breff see ælla hōra at jak Kætil ij Brohufthe¹ heradzdom hafuande ij Østirrek a Vlff Jonssons væghna kænneis medb thesso mýno vpno brefue at arom æptir Gudz byrdh Mccclxxx a andro areno, thorsdaghen næst æptir apostolorum Petri et Pauli / tha vplot skæliken man Thorsten j Arby² / salde ok gelguldet
5 giordhe erlikom oc velbornom manne Bo Jonsson drozste ij Swerike / eet ørisland oc try pæningxland jordh ij Grapsabodhum ij Næsthulta sokn j Østirrek hundare liggjande fore fyra mark oc trætighi marker swænka pæninga / tholkit mýnt som nw gar swa got mýnt at siex marker göra ena lōthugha mark / huilka pæninga swmmo fornempde Thorsten ij Arby kæn-
10 des vppenbarlika fore allo Østirrek thinge / aff them fornempda Bo Jonssonj fullelika oc skælika vpburith hafua swa thet honum allaletis wel aat nøgdhe / oc affhænde sigh oc synom arfuum / thetta forscripna godz eet ørisland oc try pæningxland jordh j Grapsabodhum swa som medb hws jordh akrom oc ænghiom / scoghum oc fiskewatnom medb allom thes till-
15 aghum j vato oc thorro nempdo oc onempdo engo vndan takno oc tileygnathe thet fornempda Bo Jonsson oc hans arfuum oc hemolt giordhe til æuerdelika ægho / aat / huilko jordha kōpe oc godza jac fornempde Kætil j Brohufthdhe war widhir waru man oc thesse tholff
20 fasta som hær æptir nempnas / swasom ær Vlff Pethirsson aff Syptom³, Joan ij Hedhemorum⁴, Magnus j Berghum⁵, Ingeual j Mastom⁶, Niclis Karlsson j Vretom⁷, Mangnus j Leueltom⁸, Thomas j Valby⁹, Swen j Solby¹⁰, Ingeual j Gertry¹¹, Halsten j Kolundom¹², Olauir j Flenamo¹³, Cristiaern j Økne¹⁴ / Scriptum apud placitum Østirrek anno, die et loco in quibus supradictis sub sigillo meo presentibus apposito jmpendenti /

På baksidan: Grapsabodom

Torstanus in Arby in Østirrek

Sigillet saknas.

6 fyra ... 7 mark] Med avstavingstecken mellan orden vid radskifte. 16 Joan] Bokstaven a möjligen efter rättelse.

¹ Bråhovda i Dunkers socken. ² Arby i Husby-Rekarne socken. ³ Sövsta i Stenkvista socken. ⁴ Hedemora i Ärla socken. ⁵ För identifieringen av Berga se DMS, Södermanland 2:8, s. 309. ⁶ Måsta i Eskilstuna socken. ⁷ Vreta i Sundby socken. ⁸ Lövhulta i Hammarby socken. ⁹ Vallby i Sundby eller Eskilstuna socken. ¹⁰ Solby i Sundby socken. ¹¹ Gärtre i Eskilstuna socken. ¹² Kolunda i Stenkvista socken. ¹³ Flenmo i Mellösa socken. ¹⁴ För identifieringen av Ökna se DMS, Södermanland 2:8, s. 263 f.

10723

1382 juli 6

Peter Larsson i Lydinge, kyrkoherde i Estuna, överläter med samtycke av sin bror Jöns Larsson i Lydinge och sina svågrar, Johan Larsson med hustrun Margareta och Nils Djäken med hustrun Sigrid, 12 öresland jord i Hov i Estuna socken i Lyhundra härad med hälften av husen till domkyrkan i Uppsala för fadern Lars

Jonssons, modern Margareta, styvmodern Sigrids, sitt eget, brodern Jöns Larssons, systrarna Sigrids och Margaretas samt deras makar Johan Larssons och Nils Djäkens själagagn. Utfärdaren inrättar en årsmässa dagen före Kyndelsmässodagen. Om dagen före Kyndelsmässodagen infaller på en helgdag ska vigilior, mässor, ringning och allt firande ske på närmast föregående vardag i enlighet med bruket i Uppsala domkyrka att prebendaterna läser mässor och de andra klerkerna som går till koret, läser vigilior och mässor i högkoret. Utfärdaren avhänder sig, sin bror, sina svågrar, systrar, deras barn och alla arvingar jorden och husen till domkyrkan som evig ägodel och lovar, såsom han blivit lovad och befullmäktigad, att egendomarna inte ska hindras eller klandras på utfärdarens eller några arvingars vägnar.

Utfärdaren beseglar tillsammans med Johan Larsson i Nora, då brodern Jöns saknar sigill.

Orig. på perg. (20,6 x 18,1 cm, uppveck 1,9 cm; 24 rader), Sv. Riksarkivet.

SDHK nr 12207.

Regest: RPB nr 1737.

Om kyrkoherden Peter Larsson i Estuna se B. Hedberg, Uppsala stifts herdaminne IV:2 (2014), s. 345.

Om Hov, se DMS, Uppland 1:5, s. 40 f. Se även kommentar till brev samma dag, DS nr 10724.

Avsnittet om klerkernas mässläsning är inte helt tydligt; i regesten ges ett förslag till tolkning.

Alle thee mæn thætta breef høra æller see · swa thøm sum hæær æpter koma sum thøm
sum nw æra · see thet wirtirleghidh / ok opinbaart / at iak Pædhær Laurensson aaf Lydhinge¹
kirkio præster ij Æsetunum / hemullar æpter mins brodhers Jenissa Laurinsson ij Lydhinge ·
minna magha · Joon Laurensson hans hwsfrw Marghedho · Niklissa Diækns · ok hans hwsfrw
Sighridho · samtikkio ok stadhga skipar jak vnde doomkirkiona ij Vpsalum xij øris land 5
ioorth ij Hwff ij Æsetuna sokn ij Lyhundare medh halfwm hwsomeen thæær op aa stander /
til mins fadhers Laurens Joonsson · minna modher Marghedha · ok minna stiupmodher
Sighridha · mins forenæmda Pædhærs ij Æsetunum · mins brodhers Jenis Laurensson · minna
sistra Sighridha ok Marghedha ok thera bondum Ioon Laurinsson, Niklissa Diækns · allum
forenæmdum · ok thera barna nw æra ok æpter konna koma · eena siæla rykt sum klærka kalla 10
aniuersarium · hafwa skulande æfwærdheleka / næsta daghen fore Kwindilmæssa dagh / Kan
vp aa thæn dagh hælgh koma / tha skal vigiliæ mæssur · righning / ok al hygghidh / vp aa
thæn oohælghadagh wara / sum thær næsth forekombir / æpter thy sum plæghas² almanne-
ligha ij Vpsala doomkirkio mæssur sæghias hwarium prebendato · ok adhrum klærkum sum
thel · koorenum ij høggha koorenum / vigiliæ ok thær mæssur / æpter swa sum sidher æær · 15
Ok thæssa iorth ok hws aafhænder iak mik · minum brodher · minom maghom · minum
systrum forenæmdum · ok thera baarnum / ok allra waara arfwom · forenæmdo doomkirkio til
æfwærdheleko egho / ok lofwar iak thet / æpter thy sum thee hafwa mik looff gifwidh ok
wald / at thætta gooz skal aldre hindras / æller quæliæ aaff waara væghna / æller waara arfwa ·
æpter komanda æller nw warande. Datum et actum anno Domini M^o ccc lxxxij, jn octaua 20
apostolorum Petri et Pauli. Jn cuius rei euidentiam firmiorem sigilla mei Petri antedicti et

4 hans¹] *Föregås av raderat ok.* | Niklissa] *Föregås av raderat ok.* 12 mæssur] *Föregås av raderat ok.* | hygghidh] *Bokstaven y möjligen efter rättelse från i.* 13 wara] *Efter rättelse från waara.* 15 thel] *Bokstaven l sannolikt tillagd senare.* | koorenum] *Bokstaven e efter rättelse från i.* 17 systrum] *Bokstaven y efter rättelse från i.* | thera] *Bokstaven e möjligen efter rättelse.* | baarnum] *Andra bokstaven a sannolikt efter rättelse, möjligen från r.*

¹ *Lydinge i Stauby socken.* ² *Om betydelseförändringar och utbredning av verbet plægha, här som hjälpverb, se B. Westberg, Verben plæga och bruka. Två medellågtyska lånord i svenskan (1987); detta brev nämnt s. 40.*

Johannis Laurensson de Norum³ presentibus sunt appensa · fratres meo Iohanne sepedicto sigillo non vte[n]te.

25 På baksidan: Littera super xij oris terre in Hwff parrochia Æstuna
Per Larson aff Lidinge
N iij⁴

Sigill: nr 1 fragment av spetsovalt av ofärgat vax, 2,1 x 2,3 cm (heraldiskt sigill, se SMV I, s. 406): [...]i x Lav[.]en[...]; nr 2 endast skåra.

³ Sannolikt avses Nora i Estuna socken (ej i OAU). ⁴ Uppsala domkyrkas lådsignum; se L. Sjödin i MRA 1939, s. 125.

10724

1382 juli 6

Uppsala

Peter Larsson, kyrkoherde i Estuna, säljer i öppet brev 6 öresland jord i Hov i Estuna socken i Lyhundra (härad) med hälften av husen och med alla tillagor, bland annat fiskevatten, till Uppsala domkyrkas syssloman Sigvast, domkyrkan och den prebenda som Kristina Skörbytta instiftar i koret för sin och sina föräldrars själar. Köpeskillingen uppgår till 94 mark svenska penningar i sådant mynt att 1 mark lödig motsvarar 6 ½ mark. Utfärdaren avhänder sig och sina arvingar jorden med tillagor (och överläter den) till domkyrkan på evig tid i enlighet med det brev som utfärdats (DS nr 10723). Utfärdaren lovar att jorden inte ska hindras eller klandras av honom eller hans arvingar. Skulle så ske garanteras domkyrkan att få likvärdig egendom på annan plats.

Utfärdaren beseglar tillsammans med hederliga män Knut Halstensson och herr Olof (kyrkoherde) i (Roslags-)Bro.

Orig. på perg. (20,1 x 16,1 cm, uppveck 1,7 cm; 20 rader), Sv. Riksarkivet.

SDHK nr 12208.

Regest: RPB nr 1738.

Om kyrkorden Peter Larsson i Estuna se B. Hedberg, Uppsala stifts herdaminne IV:2 (2014), s. 345.

Om sysslomannen och kaniken Sigvast Olofsson se kommentar till DS nr 10600.

Om sigillanternas se för Knut Halstensson (Halsten Peterssens ätt) H. Gillingstam, Ätterna Oxenstierna och Vasa under medeltiden (1952), s. 48; och för kyrkoherden Olof i Roslags-Bro, Hedberg, a.a., s. 422.

I ett brev samma år 6/2 (DS nr 10600) överläter Gertrud Envastdotter Kansten, syster till Kristina Skörbytta, jord i Hov till Uppsala domkyrka i utbyte mot en årsmässa i domkyrkans högkor. I det här aktuella brevet anges att egendomen ska användas till den prebenda som Kristina Skörbytta stiftat. Sannolikt har en förväxling av systrarna skett, då Kristina inte instiftar sin prebenda förrän 1385 3/7 (SDHK nr 12911; bekräftad av ärkebiskopen samma år 11/7, SDHK nr 12916) medan Gertrud grundade en prebenda redan 1380 22/11 (DS nr 10285) med tillstånd från ärkebiskopen året efter (brev 1381 11/8, DS nr 10470). Om systrarna Kristina och Gertrud, förväxlingen och deras prebendor i Uppsala domkyrka se G. Dahlbäck, Uppsala domkyrkas godsinnhav (1977), s. 134–135; angående köpmannafamiljen Kansten i Stockholm se W. Koppe, Lübeck-Stockholmer Handelsgeschichte (1933), s. 234 f.

Om namnet Skörbytta ("bytta för "skyr" [surmjölk]) se Söderwall, suppl.: *skyrbytta och *skyra bytta.

Om Hov, se DMS, Uppland 1:5, s. 40 f.